

Орта білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алу

1. Жалпы ережелер

«Орта білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алу» біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) орта білім беру ұйымдарының білім беру ісі басшысының орынбасарларына, педагог-психологтарға, әлеуметтік педагогтарға, сынып жетекшілеріне арналған.

Жаңа Қазақстанның даму кезеңінде экстремизм мен терроризм елдегі қоғамдық-саяси жағдайды тұрақсыздандыратын негізгі факторлардың бірі болып қалауда. Терроризм бүгінде ұйымшыл, көпсалалы және мобильді бола бастады, террористік әрекеттің формалары мен әдістері үнемі жетілдірілуде, тікелей шабуылдардан бастап, тұрақсыз және құқық бұзушылыққа бейім азаматтардың санасымен жұмыс істеуге дейін. Жасөспірімдер мен жастар әлеуметтік топ ретінде терроризм идеологиясының сыртқы әсерлері мен таралуына ең осал екенін ескеру қажет.

Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев 2023 жылғы 17 маусымда Түркістанда өткен «Әділетті Қазақстан – Адал азамат» ұлттық құрылтайының отырысында буллинг, зорлық-зомбылық, агрессия, деструктивті культтер, радикалды діни ағымдар фактілері бойынша тәрбие және ағарту жұмыстарын жақсарту, білім беру ұйымдарының басшылығымен бірлесіп профилактикалық жұмысты күшейту қажеттігін атап өтті.

Осыған байланысты мектептегі білім беру ортасының қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласында педагогтердің біліктілігін арттыру, орта білім беру ұйымдарында білім алушылар арасында терроризм мен экстремизм идеологиясының алдын алуға бағытталған тиімді кешенді шараларды әзірлеу және жүзеге асыру қажет.

Сондай-ақ «АМАНАТ» партиясының 2023-2027 жылдарға арналған 2023 жылғы 23 мамырдағы «ХАЛЫҚПЕН БІРГЕ!» сайлауалды бағдарламасының міндеттерінің бірі балалардың білім беру және бос уақытын өткізу ұйымдарының барлығында және олардың айналасында қауіпсіздікті қамтамасыз ету болып табылатын.

Бағдарламаның өзектілігін статистикалық деректер растайды: 2022 жылғы қаңтар-сәуірде терроризм және экстремизммен байланысты 124 қылмыстық құқық бұзушылық тіркелді – 2021 жылғы қаңтар-сәуірмен салыстырғанда 39,3%-ға өсті. Оның үштен бірі тікелей лаңкестік әрекеттерге қатысты болса, 22 іс терроризмді насихаттау немесе терроризм актісін жасауға жария түрде шақыру, 18 іс әлеуметтік, ұлттық, рулық, нәсілдік, таптық немесе діни араздықты қоздыру бойынша. Жасөспірімдер арасында экстремизмнің өз қолдаушыларын табуы алаңдатарлық факт.

ШЫҰ АТҚ Кеңесінің 40-шы отырысында Ұлттық қауіпсіздік комитеті төрағасының орынбасары Руслан Сейсенбаев 2023 жылы Қазақстанда

деструктивті қоғамдастықтардағы жастардың арасынан 80 мыңға жуық желі пайдаланушылары анықталғанын, оның ішінде алты мыңға жуық 18 жасқа дейінгілер бар екенін атап өтті.

Қазіргі жағдай білім беру жүйесінен дер кезінде және адекватты әрекет етуді талап етеді. Осыған орай, білім беру ұйымдарының басым міндеттерінің бірі жасөспірімдердің радикалдануына жол бермеу және жасөспірімдер арасында терроризм идеологиясын қоздырудың алдын алу бойынша тиімді шараларды жүзеге асыру болып табылады.

Бағдарламаның өзектілігін айқындайтын маңызды аспект мемлекеттің анықталған проблемаға назар аударуы болып табылады. Заңнамалық деңгейде Қазақстан Республикасының балаларының қауіпсіздігі мен құқықтарын қорғауды қамтамасыз ету бойынша жүйелі жұмыстар жүргізілуде.

«Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319-III Заңында білім беру ұйымының функцияларының бірі «білім алушылар мен тәрбиеленушілердің денсаулығын сақтау мен нығайтуды қамтамасыз ету» ретінде айқындалған (11-2 тармақ). 43-баптың 3-тармағы).

«Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігі туралы» 2012 жылғы 6 қаңтардағы №527-IV Қазақстан Республикасының Заңы ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету қағидаты ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі ескерту-алдын алу шараларының басымдығын қарастырады (5-тармақ, 3-бап).

3-тараудың 24-тармағында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 30 наурыздағы №117 бұйрығы. «Терроризмге осал объектілерді терроризмге қарсы қорғауды ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулықтарды бекіту туралы; «Қазақстан Республикасының білім беру саласындағы қызметті жүзеге асыру» тақырыбындағы алдын алу іс-шараларының мақсаты білім беру объектісінде терроризм актісін жасауды барынша азайтуға көмектесетін жағдайлар жасау болып табылады.

Бағдарламаның өзектілігінің тағы бір маңызды аспектісі қоғам дамуының қазіргі кезеңінде жасөспірімдердің, педагогтердің және ата-аналардың қажеттіліктерін қанағаттандыру болып табылады: деструктивті әсерлердің өсуіне және білім алушылардың радикалды көзқарастары мен сенімдерінің қалыптасуына жол бермейтін әлеуметтік маңызы бар білім, білік және дағдыларды қалыптастырады.

Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың, «AMANAT» партиясының сайлауалды бағдарламасының, негізі өскелең ұрпақтың қауіпсіздігін қамтамасыз ету болып табылатын нормативтік-құқықтық актілердің тапсырмаларын орындау шеңберінде кәмелетке толмағандар арасында экстремизм мен терроризмнің алдын алу жөніндегі қызметтің тиімділігін арттыру мақсатында білім беру ұйымдары педагогтерінің кәсіби құзыреттерін дамытуға бағытталған осы білім беру бағдарламасы әзірленді.

2. Глоссарий

Аутоагрессивті мінез-құлық – адамның соматикалық немесе психикалық денсаулығына кез келген зиян келтіруге бағытталған әрекеттер.

Аутодеструктивті мінез-құлық – әдейі емес әрекеттер (нәтижесінде өлімге әкелетін нәтиже мүмкіндігін түсінбей жасалған қасақана әрекеттер), оның салдары жеке тұлғаның физикалық немесе психикалық жойылуы болып табылады. Аутоагрессивті мінез-құлықтың бір түрі.

Діни экстремизм басқа конфессия өкілдеріне төзбеушіліктен немесе сол сенімдегі зорлық-зомбылықпен қақтығыстардан көрінеді.

Жастар экстремизмі – бұл жастардың күш көрсету, басқаларға агрессия, тіпті зорлық-зомбылық, кісі өлтіру қағидаттарын тәрбиелеуге негізделген көзқарастары мен мінез-құлық түрі.

Жасөспірімдер мен жастар экстремизмі – бұл жастардың күш көрсету, басқаларға агрессия, зорлық-зомбылық пен кісі өлтіруге дейінгі ұстанымдарына негізделген көзқарастары мен мінез-құлық түрлері.

Ксенофобия (грекше *xenos* – бөтен + *phobos* – қорқыныш) – қоғам менталитетінің ерекшелігі, ол әлеуметтік қауымдастықтарға немесе бөтен, сондықтан эмоционалды түрде қабылданбайтын және дұшпандық ретінде қабылданатын жеке тұлғаларға теріс қатынаста көрінеді.

Саяси экстремизм – қазіргі билікке қарсы күрестің радикалды формалар мен әдістерін пайдалану, экстремалды әдістерді, соның ішінде лаңкестік әрекеттерді пайдалана отырып, саяси мақсаттарға жету.

Терроризм актісін жасауға шақыру – жеке адамның санасына, ерік-жігеріне және мінез-құлқына оны терроризм актісін жасауға итермелеу мақсатында әсер ететін, жария түрде білдірілген немесе таратылатын ақпараттық материалда көрсетілген өтініш.

Терроризмге осал объектілер – ерекше маңызды мемлекеттік, стратегиялық, қауіпті өндірістік объектілер, сондай-ақ стратегиялық маңызы бар экономика салаларының объектілері, адамдар көп жиналатын объектілер, терроризмге қарсы қорғанысты міндетті түрде ұйымдастыруды талап ететін күзетілетін объектілер.

Терроризмге қарсы қауіпсіздік паспорты – объект туралы жалпы және инженерлік-техникалық мәліметтерді қамтитын, оның терроризмге қарсы қауіпсіздігінің жай-күйін көрсететін ақпараттық-анықтамалық құжат; және терроризмге осал объектіде терроризм актілерінің алдын алу, жолын кесу, барынша азайту және (немесе) жою жөніндегі іс-шараларды жоспарлауға арналған.

Терроризмге осал объектілерді терроризмге қарсы қорғау – терроризм актісін жасауға жол бермейтін, сондай-ақ ол жасалған жағдайда зардаптарды барынша азайтуды және жоюды қамтамасыз ететін жағдайлардың болуымен сипатталатын терроризмге осал объектілердің жай-күйі.

Терроризм актісі – жарылыс жасау немесе жасауға қорқыту қаупі, өрт қою немесе адам өлу қаупін төндіретін, елеулі мүліктік залал немесе өзге де қоғамдық қауіпті зардаптарға әкеп соқтыратын өзге де іс-әрекеттер, сол

сияқты адамның өміріне дәл сол мақсаттарда жасалған қолсұғушылық, сол сияқты мемлекет немесе қоғам қайраткерінің өміріне оның мемлекеттік немесе өзге де саяси қызметін тоқтату мақсатында не осындай әрекеттері үшін кек алу мақсатында жасалған қолсұғушылық.

Терроризмге қарсы іс-қимыл – мемлекеттік органдар мен жергілікті өзін-өзі басқару органдарының терроризмнің алдын алу жөніндегі қызметі; террористік әрекеттерді анықтау, жолын кесу, террористік қылмыстарды ашу және тергеу; терроризм зардаптарын барынша азайту және (немесе) жою.

Терроризмнің алдын алу – терроризмнің пайда болуы мен таралуына ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау, зерделеу, жою мақсатында мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдар жүргізетін құқықтық, экономикалық, әлеуметтік, ұйымдастырушылық, тәрбиелік, үгіт-насихаттық және өзге де іс-шаралар кешені.

Толеранттылық (лат. *tolerantia* - төзімділік) – басқа біреудің өмір салтына, мінез-құлқына, басқа адамдардың әдет-ғұрыптарына, сезімдеріне, сенімдеріне, пікірлеріне, идеяларына төзімділік. Толеранттылық – плюрализм, әлеуметтік бостандық және адам құқығы ұғымдарымен тығыз байланысты іргелі демократиялық принциптердің бірі.

Терроризм – зорлық-зомбылық идеологиясы және зорлық-зомбылық әрекеттерін жасау немесе жасаймын деп қорқыту арқылы мемлекеттік органдардың, жергілікті өзін-өзі басқару органдарының немесе халықаралық ұйымдардың шешімдер қабылдауына әсер ету тәжірибесі және (немесе) халықты қорқытуға байланысты және жеке адамға, қоғамға және мемлекетке зиян келтіруге бағытталған өзге де қылмыстық әрекеттер;

Террористік ұйым – террористік қызметті жүзеге асыру немесе өз қызметінде терроризмді пайдалану мүмкіндігін тану мақсатында құрылған ұйым.

Террорлық акт (қысқартылған террористік акт) – халықты үрей тудыратын және өлім қаупін тудыратын, елеулі мүліктік залал келтіретін немесе өзге де ауыр зардаптарға әкеп соқтыратын жарылыс, өрт қою немесе өзге де әрекеттер жасау; биліктің немесе халықаралық ұйымдардың шешімдер қабылдауына ықпал ету, сондай-ақ осы әрекеттерді дәл сол мақсаттарда жасау қаупі.

Ұлттық экстремизм – аймақтық соғыстарда, қарулы қақтығыстарда, геноцид актілерінде ұлттар мен ұлттар арасындағы араздықты қоздыру, «өз ұлтын», оның құқықтары мен мүдделерін қорғау, басқа ұлттық және этникалық топтардың ұқсас құқықтарын жоққа шығару позициясынан әрекет ету.

Экстремизмнің алдын алу – экстремизмнің алдын алуға бағытталған құқықтық, ұйымдастырушылық, тәрбиелік, насихаттық және басқа да шаралар жүйесі.

Экстремизм – дұшпандық немесе алауыздық тудыру, оның ішінде зорлық-зомбылықпен немесе зорлық-зомбылыққа шақырумен байланысты, сондай-ақ азаматтардың қауіпсіздігіне, өміріне, денсаулығына,

имандылығына немесе құқықтары мен бостандықтарына қауіп төндіретін кез келген тәжірибені қолдану.

Экстремистік ұйым – экстремистік әрекетті жүзеге асыруға байланысты заңды күшіне енген қызметті жою немесе оған тыйым салу туралы сот шешімі шығарылған қоғамдық немесе діни бірлестік немесе өзге де ұйым.

3. Бағдарламаның тақырыбы

Бұл курстың жаңалығы білім беру ұйымдарының педагогтеріне арналған «жұмсақ» жұмыс әдістері мен формаларына негізделген экстремизм мен терроризмнің алдын алу бойынша кешенді, жүйелі тәсілдемені жүзеге асыратын, білім беру ортасын оңтайландыру және толыққанды тұлғаның дамуына ықпал ететін Бағдарламаның алғаш рет әзірленуінде болып табылады.

Бағдарламаның басты ерекшелігі оның экстремизм мен терроризмге қарсы іс-қимыл саласындағы ресми деректерге негізделген практикалық бағыттылығы болып табылады, білім алушылар арасында профилактикалық іс-шаралар өткізу, мектеп оқушыларының ата-аналарымен, құқық қорғау органдарының өкілдерімен өзара іс-қимыл жасау, сонымен қатар педагогтердің ой-өрісін кеңейту арқылы ұйымдастырылады.

Бұл бағдарламаның мазмұны педагогтерге Бағдарламаның келесі аспектілерін меңгеру арқылы орта білім беру ұйымында қолайлы әлеуметтік-психологиялық ахуал қалыптастыру үшін жүйелі жұмыс дағдыларын, педагогикалық қызметтің интерактивті әдістері мен формаларын меңгеруге бағытталған:

- «экстремизм», «терроризм» ұғымдарының мәнін, экстремистік және террористік әрекеттердің түрлері мен бағыттарын, жасөспірімдер арасында экстремистік көңіл күйді дамыту факторларын;

- білім беруді ұйымдастыруда діни экстремизмнің алдын алу, интернет-ортасында терроризм мен экстремизмнің алдын алу;

- терроризм мен экстремизмнің алдын алудағы әлеуметтік-психологиялық құралдар;

- жасөспірім тұлғасының табысты өзін-өзі жүзеге асыруының шарты ретінде рухани-адамгершілік құндылықтарды, толеранттылықты тәрбиелеу;

- жасөспірімдерде аутодеструктивті көзқарастардың әсерін жеңу қабілеті ретінде төзімділікті дамыту;

- экстремизм және терроризм идеологиясының ықпалына түскен жасөспірімдермен жеке жұмыс жүргізу тәсілдері;

- экстремизм мен терроризмнің алдын алу бойынша ата-аналармен жұмыстың формалары мен әдістері;

- экстремизм мен терроризмнің алдын алуда оқушылардың өзін-өзі басқару әлеуеті;

- жастар арасында экстремизм мен терроризмнің алдын алу бойынша жұмыс түрі ретінде волонтерлік іс-әрекет;

- экстремизм мен терроризмнің алдын алу бойынша педагогикалық ұжымда жұмысты ұйымдастыру;

- жасөспірімнің заңсыз мінез-құлық пен экстремизмге бейімділігін ерте анықтау және диагностикалау үшін диагностикалық құралдар;

- террористік сипаттағы ықтимал қауіптерге және білім беру ұйымындағы лаңкестік актісі жағдайларына қызметкерлердің, педагогтердің, білім алушылардың, ата-аналардың практикалық әрекет ету алгоритмдері.

Мақсатқа жету және курстық оқыту мәселелерін табысты шешу үшін тыңдаушылар орта білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алу үшін қажетті жағдай жасаудың жаңа тәсілдемелерін қолдана отырып, кейстерді талдайды және шешеді.

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты: орта білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризм көріністерінің алдын алу бойынша орта білім беру ұйымдары педагогтерінің кәсіби құзыреттілігін дамыту.

Бағдарламаның мақсаттары:

1) орта білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің профилактикасы бойынша педагогтердің қызметін реттейтін құқықтық актілер туралы тыңдаушылардың білімін жүйелеу;

2) орта білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алу жөніндегі жүйелі жұмыстың практикалық дағдыларын дамыту;

3) тыңдаушыларды орта білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алу саласындағы құзыреттіліктерін дамытуға ынталандыру.

Күтілетін нәтижелер

Курстың соңында тыңдаушылар:

1) білім беру ұйымдарындағы экстремизм мен терроризмнің профилактикасы саласындағы педагогтердің қызметін реттейтін құқықтық актілер туралы жүйелі білімді меңгереді;

2) орта білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің профилактикасы бойынша жүйелі жұмыс жүргізу дағдыларын игереді;

3) орта білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алу саласындағы құзыреттерді дамытуға ынталанады.

3. Курстың құрылымы мен мазмұны

Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны бағдарлама жоспарын қамтиды, күтілетін нәтижелердің бағдарламаның мақсаттары мен міндеттерімен байланысын көрсетеді.

Бағдарлама 5 модульден тұрады:

- 1) Нормативтік құқықтық модуль
- 2) Мазмұндық-әдістемелік модуль
- 3) Ұйымдастыру-басқарушылық модуль
- 4) Вариативтік модуль
- 5) Бағалау-нәтижелілік модуль.

Модульдер орта білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алуда орта білім беру ұйымдары педагогтерінің психологиялық-педагогикалық құзыреттілігін дамытуға бағытталған.

Нормативтік құқықтық модуль тыңдаушыларға курстың өзектілігімен, мақсатымен, міндеттерімен және күтілетін нәтижелерімен; Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес орта білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің профилактикасы бойынша орта білім беру ұйымдары педагогтерінің қызметін реттейтін нормативтік құқықтық актілермен танысуға мүмкіндік береді.

Жасөспірімдерге экстремизм мен терроризмге қатысты құқықтық ағартуға назар аударылады. Халықаралық тәжірибеде экстремистік және террористік көзқарастардың алдын алу шаралары талданды.

Модульдің практикалық бөлімі нормативтік құқықтық актілердің мазмұнын пайдалана отырып, кейс тапсырмасын шешуге арналған. Тыңдаушылардың курсты оқуға дайындық деңгейін анықтау мақсатында сауалнама жүргізіледі.

Мазмұндық-әдістемелік модуль шеңберінде тыңдаушылар білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алу; жасөспірімнің заңсыз мінез-құлық пен экстремизмге бейімділігін ерте анықтаудың диагностикалық әдістері; террористік сипаттағы ықтимал қауіптерге және білім беру ұйымында терроризм актісін жасау жағдайларына ден қою тәртібі туралы теориялық және практикалық білім алады.

Педагогтерге діни экстремизмнің алдын алу жолдары; интернет-ортасында терроризм мен экстремизмнің алдын алу әдістері; қатыгездіктің, зорлық-зомбылықтың және заңсыз мінез-құлықтың алдын алу шараларының әлеуметтік-психологиялық құралдары ұсынылады.

Тыңдаушыларды рефлексиялық іс-әрекетке практикалық баулу қамтамасыз етіледі, жеке позицияның көрінуіне және кең пікір алмасуына жағдай жасалады.

Білім беру ұйымының білім беру жүйесінде рухани-адамгершілік құндылықтарды сіңіру, жасөспірімдердің аутодеструктивті көзқарастардың әсерін жеңу қабілеті ретінде төзімділікті дамыту мәселелері көрсетілген; экстремизм мен терроризмнің алдын алу бойынша ата-аналармен жұмыс жүргізу әдістері; педагогтер мен ата-аналарға агрессивті мінез-құлық үшін

қауіп факторлары бар жасөспірімдермен тиімді өзара әрекеттесу бойынша ұсынымдар ұсынылады.

Ұйымдастыру-басқарушылық модулі аясында білім алушылар арасында қауіпсіздік мәдениеті мен терроризмге қарсы сананы қалыптастырудағы педагогтердің рөлі, білім беру ұйымдарының қызметін жоспарлау мәселелері, экстремизм мен терроризмнің алдын алу бойынша педагогикалық ұжымда жұмысты ұйымдастыру мәселелері ашылады.

Жасөспірімнің заңсыз мінез-құлық пен экстремизмге бейімділігін ерте анықтау мен диагностикалау және мониторинг жүргізу үшін диагностикалық құралдар ұсынылады. Орта білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алу мәселелері бойынша әлеуметтік әріптестік пен ведомствоаралық өзара іс-қимылдың маңыздылығы айқындалды.

Лаңкестік сипаттағы ықтимал қауіптерге және білім беру ұйымындағы лаңкестік актісі жағдайларына қызметкерлердің, педагогтердің, білім алушылардың және ата-аналардың практикалық әрекет ету алгоритмдері ұсынылады.

Вариативтік модуль пәнді оқыту үдерісінде жасөспірімдер арасында экстремизм мен терроризмге мүлдем төзбеушілік мәдениетін қалыптастыру жолдарын тыңдаушылардың түсінуін тереңдету, білім алушылардың психологиялық әл-ауқатының факторы ретінде білім беруді ұйымдастырудың қауіпсіз кеңістігін құру мақсатында әзірленді.

Бағалау-нәтижелілік модулінің тағайындауы – курсты меңгеру тиімділігін анықтау, білім беруді ұйымдастыруда тыңдаушылардың қолайлы әлеуметтік-психологиялық климат құруға дайындығын анықтау.

Күндізгі бөлімнің оқу-тақырыптық жоспары

Оқу-тақырыптық жоспарда оқу сабақтарының тақырыптары мен формалары, оларды оқуға қарастырылған сағат саны ашылады.

№	Сабақтардың тақырыптары	Дәріс	Практикалық жұмыс	Шағын-	Барлығы
1.	Нормативтік құқықтық модуль	3	5		8
1.1	Курстың өзектілігі, мақсаты, міндеттері, күтілетін нәтижелері. Білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алудың нормативтік құқықтық негіздері	1	2		3
1.2	Жасөспірімдерге экстремизм мен терроризмге қатысты құқықтық ағарту. Кейс-тапсырмаларды шешу	1	2		3

1.3	Халықаралық тәжірибеде экстремистік және террористік көзқарастардың алдын алу	1	1		2
2.	Мазмұндық-әдістемелік модуль	18	36		54
2.1	«Экстремизм», «терроризм» ұғымдарының сипаттамасы және өзара байланысы. Экстремистік және террористік әрекеттің негізгі түрлері мен бағыттары. Co-working.	2	2		4
2.2	Жасөспірімдер арасында экстремистік көңіл күйдің даму факторлары (аутодеструктивті мінез-құлық). Жасөспірімдерді экстремистік әрекеттерге тарту технологиялары. Кейс-тапсырмаларды шешу	2	2		4
2.3	Жасөспірімдер экстремизмі субмәдени факторлардың көрінісі ретінде. Воркшоп	1	3		4
2.4	Діни экстремизм. Білім беруді ұйымдастыруда діни экстремизмнің алдын алу. Тренинг.	2	4		6
2.5	Интернет ортасында терроризм мен экстремизмнің алдын алу. Білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алуда интернет ресурстарын пайдалану. Шеберлік-сынып.	2	2		4
2.6	Терроризм мен экстремизмнің алдын алудағы әлеуметтік-психологиялық құралдар. Терроризм мен экстремизмнің алдын алу үшін әлеуметтік жарнаманы құру.	1	3		4
2.7	Жасөспірім тұлғасын табысты өзін-өзі жүзеге асырудың шарты ретінде рухани-адамгершілік құндылықтар мен толеранттылықты сіңіру. Жасөспірімдерге рухани-адамгершілік құндылықтарды сіңіру бойынша жоба әзірлеу.	1	4		5
2.8	Жеткіншектердің аутодеструктивті көзқарастардың әсерін жеңу қабілеті ретіндегі төзімділікті дамыту. Тренинг. Педагогтерге арналған жасөспірімдермен қарым-қатынас жасау бойынша ұсынымдар әзірлеу.	2	4		6
2.9	Экстремизм және терроризм идеологиясының ықпалына түскен жасөспірімдермен жеке жұмыс жүргізу әдістемесі. Воркшоп.	2	3		5
2.10	Экстремизм мен терроризмнің алдын алу бойынша ата-аналармен жұмыстың формалары мен әдістері. «Форум-театр» техникасының элементтерімен сабақтардың әзірлемелері.	1	3		4
2.11	Экстремизм мен терроризмнің алдын алудағы оқушылардың өзін-өзі басқаруының әлеуеті.	1	3		4

	Оқушылардың өзін-өзі басқаруын ұйымдастыру жоспарын әзірлеу.				
2.12	Волонтерлік қызмет жастар арасында экстремизм мен терроризмнің алдын алу бойынша жұмыс түрі ретінде. Волонтерлік қызметтің жобасын әзірлеу.	1	3		4
3.	Ұйымдастыру-басқарушылық модуль	4	6		10
3.1	Оқушылардың бойында қауіпсіздік мәдениеті мен терроризмге қарсы сананы қалыптастырудағы педагогтердің рөлі	1	1		2
3.2	Педагогикалық ұжымда экстремизм мен терроризмнің алдын алу бойынша жұмысты ұйымдастыру. Әлеуметтік серіктестік және ведомствоаралық өзара іс-қимыл.	1	1		2
3.3	Жасөспірімнің заңсыз мінез-құлық пен экстремизмге бейімділігін ерте анықтау және диагностикалау үшін диагностикалық құралдар		2		2
3.4	Лаңкестік сипаттағы ықтимал қауіптерге және білім беру ұйымындағы лаңкестік актісі жағдайларына қызметкерлердің, педагогтердің, білім алушылардың, ата-аналардың практикалық әрекет ету алгоритмдері. Кейс-тапсырмаларды шешу	1	1		2
3.5	Мониторинг білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алудың тиімділігін қамтамасыз ету шарты ретінде	1	1		2
4.	Вариативтік модуль	2	4		6
4.1	Білім беру ұйымының қауіпсіз кеңістігі білім алушылардың психологиялық әл-ауқатының факторы ретінде				
4.2	Пәндік оқыту үдерісінде жасөспірімдер арасында экстремизм мен терроризмге мүлдем төзбеушілік мәдениетін қалыптастыру				
5.	Бағалау-нәтижелілік модуль			2	2
5.1	Тестілеу			2	
	Барлығы:	27	51	2	80

Қашықтықтан оқыту курсының оқу-тақырыптық жоспары

№	Сабақтардың тақырыптары	Вебинар	Тыңдаушылардың өзіндік оқуы	Шағын-	Барлығы

1.	Нормативтік-құқықтық модуль	2	6		8
1.1	Курстың өзектілігі, мақсаты, міндеттері, күтілетін нәтижелері. Білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алудың нормативтік құқықтық негіздері	1	2		3
1.2	Жасөспірімдерге экстремизм мен терроризмге қатысты құқықтық ағарту Кейс-тапсырмаларды шешу	1	2		3
1.3	Халықаралық тәжірибеде экстремистік және террористік көзқарастардың алдын алу		2		2
2.	Мазмұндық-әдістемелік модуль	14	40		54
2.1	«Экстремизм», «терроризм» ұғымдарының сипаттамасы және өзара байланысы. Экстремистік және террористік әрекеттің негізгі түрлері мен бағыттары. Со-working. (Бірлескен жұмыс.)		4		4
2.2	Жасөспірімдер арасында экстремистік көңіл күйдің даму факторлары (аутодеструктивті мінез-құлық). Жасөспірімдерді экстремистік әрекеттерге тарту технологиялары. Кейс-тапсырмаларды шешу	1	3		4
2.3	Жасөспірімдер экстремизмі субмәдени факторлардың көрінісі ретінде. Воркшоп	1	3		4
2.4	Діни экстремизм. Білім беруді ұйымдастыруда діни экстремизмнің алдын алу. Тренинг.	1	5		6
2.5	Интернет ортасында терроризм мен экстремизмнің алдын алу. Білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алуда интернет ресурстарын пайдалану. Шеберлік-сынып.	2	2		4
2.6	Терроризм мен экстремизмнің алдын алудағы әлеуметтік-психологиялық құралдар. Терроризм мен экстремизмнің алдын алу үшін әлеуметтік жарнаманы құру.	1	3		4
2.7	Жасөспірім тұлғасын табысты өзін-өзі жүзеге асырудың шарты ретінде рухани-адамгершілік құндылықтар мен толеранттылықты сіңіру. Жасөспірімдерге рухани-адамгершілік құндылықтарды сіңіру бойынша жоба әзірлеу.	1	4		5
2.8	Жеткіншектердің аутодеструктивті көзқарастардың әсерін жеңу қабілеті ретіндегі төзімділікті дамыту. Тренинг. Педагогтерге арналған жасөспірімдермен қарым-қатынас жасау бойынша ұсынымдар әзірлеу.	2	4		6
2.9	Экстремизм және терроризм идеологиясының ықпалына түскен жасөспірімдермен жеке жұмыс жүргізу әдістемесі. Воркшоп.	2	3		5

2.10	Экстремизм мен терроризмнің алдын алу бойынша ата-аналармен жұмыстың формалары мен әдістері. «Форум-театр» техникасының элементтерімен сабақтардың әзірлемелері.	1	3		4
2.11	Экстремизм мен терроризмнің алдын алудағы оқушылардың өзін-өзі басқаруының әлеуеті. Оқушылардың өзін-өзі басқаруын ұйымдастыру жоспарын әзірлеу.	1	3		4
2.12	Волонтерлік қызмет жастар арасында экстремизм мен терроризмнің алдын алу бойынша жұмыс түрі ретінде. Волонтерлік қызметтің жобасын әзірлеу.	1	3		4
3.	Ұйымдастыру-басқарушылық модуль	2	8		10
3.1	Оқушылардың бойында қауіпсіздік мәдениеті мен терроризмге қарсы сананы қалыптастырудағы педагогтердің рөлі		2		2
3.2	Педагогикалық ұжымда экстремизм мен терроризмнің алдын алу бойынша жұмысты ұйымдастыру. Әлеуметтік серіктестік және ведомствоаралық өзара іс-қимыл.	1	1		2
3.3	Жасөспірімнің заңсыз мінез-құлық пен экстремизмге бейімділігін ерте анықтау және диагностикалау үшін диагностикалық құралдар		2		2
3.4	Лаңкестік сипаттағы ықтимал қауіптерге және білім беру ұйымындағы лаңкестік актісі жағдайларына қызметкерлердің, педагогтердің, білім алушылардың, ата-аналардың практикалық әрекет ету алгоритмдері. Кейс-тапсырмаларды шешу	1	1		2
3.5	Мониторинг білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алудың тиімділігін қамтамасыз ету шарты ретінде		2		2
4.	Вариативтік модуль	2	4		6
4.1	Білім беру ұйымының қауіпсіз кеңістігі білім алушылардың психологиялық әл-ауқатының факторы ретінде				
4.2	Пәндік оқыту үдерісінде жасөспірімдер арасында экстремизм мен терроризмге мүлдем төзбеушілік мәдениетін қалыптастыру				
5.	Бағалау-нәтижелілік модуль			2	2
5.1	Тестілеу			2	
	Барлығы:	20	58	2	80

Ескерту. Курстың ұзақтығы 80 сағат, 1 академиялық сағат – 45 минут.

1. Оқу үдерісін ұйымдастыру

Педагогтердің біліктілігін арттыру курстары келесі форматта ұйымдастырылады:

- 1) күндізгі оқу нысаны;
- 2) онлайн білім беру технологияларын пайдалана отырып оқыту.

Оқу үдерісі курстың оқу-тақырыптық жоспарына сәйкес ұйымдастырылады. Курстың ұзақтығы – 80 сағат.

Оқыту барысында тыңдаушылар теориялық білім мен практикалық дағдыларды меңгеріп, білім алушылардың әлеуметтік және эмоционалдық дағдыларын дамытады. Бүкіл оқу үдерісі оқытылатын мәселелерді жаңаша түсінуге және курстың әрбір қатысушысының оңтайлы ашылуына ықпал ететін оқытушы мен тыңдаушылар арасындағы интерактивті ынтымақтастыққа негізделген.

Бағдарламалық материалды меңгеру үшін сабақта практикалық жаттығулар орындалып, белсенді және интерактивті оқыту әдістері қолданылады.

Онлайн оқу сабақтары цифрлық технологияларды пайдалана отырып, нақты уақыт режимінде білім берудің өзара әрекеттесу процесін қамтиды (бейнедәрістер, вебинарлар, бейнеконференциялар, воркшоп, Zoom, Microsoft Teams, Google Classroom және т.с. сияқты әртүрлі бағдарламалық құралдарды пайдаланып Интернетте хабар алмасу.).

7. Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

7.1. Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету – оқу-тәрбие үдерісінің ұйымдастыру формасына сәйкес келетін және тыңдаушыларға материалды меңгерудің қажетті деңгейіне жетуге мүмкіндік беретін дидактикалық материалды қамтитын оқу-әдістемелік кешен. Оқу-әдістемелік кешен тыңдаушыларға оқу-тәрбие жұмысының нәтижелерін өз бетінше бақылауға, реттеуге және тексеруге мүмкіндік береді.

7.2. Оқу-әдістемелік кешенге мыналар кіреді:

- 1) «Орта білім беру ұйымдарында экстремизм мен терроризмнің алдын алу» педагогтердің біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы
- 2) дәрістердің тезистері;
- 3) практикалық сабақтардың қысқаша сипаттамасы (жоспарлар, тапсырмалар);
- 4) үлестірме материалдар;
- 5) презентациялық материалдар;

6) негізгі және қосымша әдебиеттер тізбесі, оның ішінде электрондық тасымалдаушылар;

7) Интернет-ресурстардың тізбесі.

8. Оқыту нәтижелерін бағалау

Оқыту нәтижелерін қорытынды бағалау педагогикалық жобаларды қорғау немесе сабақтан тыс жұмыс жоспары түрінде жүзеге асырылады, бұл алынған білім негізінде жаңаны құрастыру дағдыларының деңгейін бағалауға мүмкіндік береді.

Тест тапсырмаларын бағалау критерийлері

Тест ұпайлары жалпы қабылданған бес балдық жүйемен корреляцияланады:

- сұрақтардың жалпы санының 90% және одан да көп бөлігін құрайтын дұрыс жауаптар үшін тыңдаушыларға «5» (өте жақсы) деген баға қойылады;

- «4» (жақсы) бағасы 75%-дан 89%-ға дейінгі дұрыс жауаптарды қамтитын тест нәтижелеріне сәйкес келеді;

- «3» (қанағаттанарлық) баға дұрыс жауаптардың 50%-дан 74%-ға дейін;

- «2» (қанағаттанарлықсыз) баға 50%-дан аз дұрыс жауаптары бар тест нәтижелеріне сәйкес келеді.

Жауапта қате болмаса – 1 балл.

Әрбір нұсқа бойынша ең көп ұпай саны 25 балл, бұл тапсырмалар санына сәйкес келеді.

Ұпайларды бағаға түрлендіру шкаласы

Баға	Орындау көлемі %	Балл
5	90%-100%	23-25
4	75-89%	19-22
3	50-74%	12-18
2	50%-дан аз	12 баллдан аз

Онлайн оқыту кезінде тыңдаушылардың өзіндік жұмысын бағалау критерийлері

Оқу үдерісін қашықтықтан ұйымдастыру кезінде тыңдаушылардың білімін бақылау және бағалау мақсатында өзіндік жұмыс және қорытынды тестілеу ұйымдастырылады.

Өзіндік жұмысты тыңдаушы тікелей оқытушының жетекшілігімен сабақтарда (аудиториялық форма) және өз қалауы бойынша өзіне ыңғайлы уақытта, оқытушының тікелей бақылауынсыз (сабақтан тыс форма) өз бетімен орындайды.

Өзіндік жұмыс түрлері тыңдаушылардың кәсіби қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған бағдарламаның мақсаты мен міндеттерімен анықталады: нормативтік құқықтық құжаттарды талдау, балаларды қорлау (буллингтің) алдын алудың халықаралық және қазақстандық тәжірибесін

зерделеу; бағдарламаның әдіснамалық негіздерін, ғылыми-әдістемелік әдебиеттерді оқып-үйрену және т.б.

Өзіндік жұмыстың орындалуын бағалау үшін келесі критерийлер бөлінеді:

- 1) оқытылатын модуль бойынша оқу материалының мазмұнын бейнелеу;
- 2) теориялық материалды пайдалану;
- 3) теориялық ережелерді дәлелдеу және ашу үшін практикалық мысалдар келтіру;

4) мазмұнның тапсырма тақырыбына/проблемасына сәйкестігі;

5) мәселенің ұсынылуының негіздемесі, толықтығы және анықтығы.

Өзіндік жұмыстың орындалуын бағалау үшін келесі ұпайлар бөлінеді:

0 балл – орындалмаған;

1 балл – жартылай орындалды;

2 балл – толық орындалды.

Тыңдаушылардың өзіндік жұмысты орындау білімін бағалау ұпайларды бес балдық жүйеге ауыстыру арқылы жүзеге асырылады:

1) «Өте жақсы»: 9-10 балл, (85-100%);

2) «Жақсы»: 7-8 балл, (75-84%);

3) «Қанағаттанарлық»: 5-6 балл, (50-74%).

9. Курстан кейінгі сүйемелдеу

Курстан кейінгі сүйемелдеу шараларының тізімі. Осы тізімнен тыңдаушылар жеке жоспары үшін іс-шараларды таңдайды.

№	Аталуы	Аяқтау формасы
1	Курстан кейінгі тәжірибеде экстремизм мен терроризмнің алдын алу саласындағы жұмысты ұйымдастыруда педагогтердің кәсіби құзыреттілігін дамытудың жеке даму траекториясының Жоспарын құру, тренермен келісу.	Курстан кейінгі тәжірибеде экстремизм мен терроризмнің алдын алу саласындағы жұмысты ұйымдастыруда педагогтердің кәсіби құзыреттілігін дамытудың жеке траекториясының жоспары. (Google формада)
2	Экстремизм мен терроризмнің алдын алу мәселелері бойынша педагогтардың педагогикалық қызметін реттейтін нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер мен толықтырулар енгізу бойынша жеке консультациялар өткізу.	Әдістемелік көмек көрсету үшін жеке онлайн консультациялар
3	Курс тақырыптары аясындағы жарияланымдар бойынша кеңес беру	Бұқаралық ақпарат құралдарындағы мақала (аудандық, облыстық, республикалық)
4	Курстан кейінгі тәжірибе нәтижелері бойынша іс-шараларды ұйымдастыру	Дөңгелек үстел

5	Білім беру жүйесінде экстремизм мен терроризмнің алдын алу бойынша табысты тәжірибені талдау және тарату бойынша педагогтердің бастамасымен іс-шараларды өткізуді әдістемелік қолдау	Вебинарлар, семинарлар, презентациялық және пікірталас алаңдары, шеберлік-сынып
6	Білім беру ұйымындағы педагогтің кәсіби өсуін зерттеу	-семинарларда, вебинарларда, дөңгелек үстелдерде (аудандық, облыстық, республикалық деңгейде) сөз сөйлеу; - облыстық, республикалық басылымдарда, бұқаралық ақпарат құралдарында педагогтердің мақалаларын (бірлескен автор болуы мүмкін) жариялау; - әдістемелік ұсынымдарды жариялау.

10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы, п.3, ст.5, п.3, ст.20
2. «Қазақстан Республикасы сыртқы саясатының 2020 - 2030 жылдарға арналған тұжырымдамасы туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 6 наурыздағы №280 Жарлығы.
3. «Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі Стратегиялық даму жоспарын бекіту және Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарының күші жойылды деп тану туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2018 жылғы 15 ақпандағы № 636 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 26 ақпандағы № 521 Жарлығы.
4. «Кепілге адам алуға қарсы күрес туралы халықаралық конвенцияға Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығы 1996 жылғы 24 қаңтар N 2816
5. «Терроризм актісі қатерінің туындауы туралы ақпарат мониторингінің және халықты хабардар етудің мемлекеттік жүйесінің ұйымдастырылуы мен жұмыс істеуі қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 9 тамыздағы № 611 Жарлығы.
6. «Терроризмге қарсы күрес жөніндегі республикалық, облыстық, республикалық маңызы бар қаланың, астананың, ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) және теңіздік жедел штабтары туралы ережені бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 24 маусымдағы № 587 Жарлығы. (өзгерістер мен толықтырулар енгізілген 17.05.2022 ж.)
7. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Ұлттық құрылтайдың «Әділетті Қазақстан – Адал азамат» атты екінші отырысында сөйлеген сөзі 17 маусым 2023 ж. Туркестан қ.

8. 2023-2027 жылдарға «ХАЛЫҚПЕН БІРГЕ!» «АМАНАТ» партиясының сайлауалды бағдарламасы 23.05.2023ж.

9. Конвенция о маркировке пластических взрывчатых веществ в целях их обнаружения от 12 февраля-1 марта 1991 г., г. Монреаль.

10. Политическая декларация «Кодекс поведения для достижения мира, свободного от терроризма».

11. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы.

t/t11-2, т.3, 43бап. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319>

12. Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігі туралы»Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 6 қаңтардағы № 527-IV Заңы. 5.т., 3-бап.

13. «Қазақстан Республикасының Бомбалық терроризмге қарсы күрес туралы халықаралық конвенцияға қосылуы туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2002 жылғы 4 шілде N 334-II.

14. «Терроризмге қарсы іс-қимыл туралы»Қазақстан Республикасының 1999 жылғы 13 шілдедегі N 416-I Заңы.

15. «Экстремизмге қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының 2005 жылғы 18 ақпандағы N 31 Заңы.

16. «Діни қызмет және діни бірлестіктер туралы» Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 11 қазандағы № 483-IV Заңы.

17. «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 293-VI ҚРЗ., 6-11т./т.,15-бап. <http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z190000029>

18. «Бала құқықтары туралы Конвенция» (Нью-Йорк, 20 қараша 1989ж)

19. «Терроризмге, сепаратизмге және экстремизмге қарсы күрес туралы» Шанхай конвенциясын бекіту туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 18 сәуірдегі N 316-II Заңы.

20. «Ядролық терроризм актілерімен күрес туралы халықаралық конвенцияны ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының 2008 жылғы 14 мамырдағы N 33-IV Заңы.

21. АӨСШК терроризмді жою және өркениеттер арасындағы диалогқа жәрдемдесу туралы Декларация (2002 ж.),

22. «Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымының Ұжымдық жедел ден қою күштері туралы келісімді ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасының 2010 жылғы 17 ақпандағы № 251-IV Заңы.

23. «Діни қызмет және діни бірлестіктер туралы» Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 11 қазандағы № 483-IV Заңы (2023.03.09. берілген өзгерістер мен толықтырулармен)

24. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экстремизмге және терроризмге қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2016 жылғы 22 желтоқсандағы № 28-VI ҚРЗ

25. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне терроризмге қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының 2013 жылғы 8

қаңтардағы № 63-V Заңы.

26. «Қазақстан Республикасында терроризмге қарсы іс-қимыл саласындағы қызметті ұйымдастыру қағидасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 22 желтоқсандағы N 1404 Қаулысы.

27. «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы шеңберінде терроризмге және экстремизмнің өзге де зорлық-зомбылық көріністеріне, сондай-ақ оларды қаржыландыруға қарсы күрес саласында ақпарат алмасу туралы келісімді бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 27 тамыздағы № 529 қаулысы.

28. «Киберқауіпсіздік тұжырымдамасын ("Қазақстанның киберқалқаны") бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 407 қаулысы.

29. «Қазақстан Республикасының білім беру саласындағы қызметті жүзеге асыратын террористік тұрғыдан осал объектілерінің терроризмге қарсы қорғалуын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 30 наурыздағы № 117 бұйрығы, т.24, 3 т.

30. «Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және жүргізу, сондай-ақ педагогтің қызметін курстан кейінгі қолдау қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 95 бұйрығы.

<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1600013420>

31. «Білім беру ұйымдарында қамқоршылық кеңестің жұмысын ұйымдастыру және оны сайлау тәртібінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі № 355 бұйрығы., 6, 10, 15, 16-Т/Т, 3-тарау. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1700015584>

32. «Мектепке дейінгі, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдары, мамандандырылған, арнайы, жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға арналған білім беру ұйымдары, балалар мен ересектерге арналған қосымша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы», Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығы.,2т.,1-тарау. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029329>

33. «Орта білім беру ұйымдарындағы психологиялық қызметтің жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің м.а. 2022 жылғы 25 тамыздағы № 377 бұйрығы.

34.«Білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 6 бұйрығы.

35.«Білім беру мекемелерінде терроризм мен экстремизм идеологиясына ұшыраған білім алушыларды анықтау және қарсы іс-қимыл нысандарын ұйымдастыруды жетілдіру шаралары бойынша әдістемелік ұсынымдар. Қарағанды, 2020. – 50 б.

36. Методические рекомендации по совершенствованию

профилактических мер в сфере противодействия распространению идей экстремизма и терроризма в Интернет-ресурсах, предупреждению экстремистских взглядов в молодежной среде. Караганда, 2021. – 25 с.

37. «Білім беру ұйымдарының білім алушылары арасындағы аутодеструктивті мінез- құлықтың алдын алу бағдарламасы» Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, – Нур-Султан 2021ж– 50 б.

Қосымша әдебиеттер

1. Абдрахманов Д.М., Максимов К.В., Нугуманов М.М., Сафина Э.Н. Экстремизм. 100 ответов на насущные вопросы об экстремизме и терроризме. Информационно-справочное пособие. – Уфа: Мир печати, 2019. – 80 с. [Электронный ресурс].

[URL:http://education.simcat.ru/school73/files/1553582605_broshyura_ekstremizm.100_otvetov.pdf](http://education.simcat.ru/school73/files/1553582605_broshyura_ekstremizm.100_otvetov.pdf)

2. Психология формирования антитеррористических ценностей студентов современного университета : учебник для вузов / под ред. И. В. Абакумовой, П. Н. Ермакова – Москва: Кредо, 2020 г., – 352 с. [Электронный ресурс]. URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=29663456>

3. Агаркова Д.А. Особенности профилактики терроризма в молодежной среде // материалы конференций ГНИИ "НАЦРАЗВИТИЕ": сб. избр. ст. – 2019. – С. 184-192.

4. Профилактика экстремизма в молодежной среде : учеб. пособие / В. Л. Назаров, П. Е. Суслонов ; М-во науки и высш. образования Рос. Федерации, Урал. федер. ун-т. – Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2019. – 204 с.

5. Методические материалы по профилактике терроризма и экстремизма: Учебно-методическое пособие / Часть вторая. – Уфа: Издательство ИРО РБ, 2020. – 108 с.

6. Авакьян М.В. Методические рекомендации по профилактике распространения идеологии терроризма и экстремизма [Электронный ресурс] : учебное электронное издание / М. В. Авакьян, М. А. Болвачев, Т. С. Волчецкая, Е. В. Осипова. – Калининград: Издательство БФУ им. И. Канта, 2023. – 44 с.

7. Эффективные практики профилактики распространения идеологии экстремизма и терроризма в образовательных организациях: практическое пособие / В. П. Перфилов и др. – Ярославль: ГАУ ДПО ЯО ИРО, 2021. – 82 с.

8. Арчаков, М. К. Политический экстремизм: сущность, проявления, меры противодействия : монография / под науч. ред. Ю. А. Ермакова. – Москва: Издательство Юрайт, 2020. – 295 с. [Электронный ресурс]. URL:

9. Батюкова В.Е., Козлов А.В. Некоторые меры, направленные на профилактику экстремизма в молодежной среде // Государственная служба и кадры. – 2019. – № 3. С. 39-43.

10. Бейсенова К.А. Юридическая клиника как один из способов предупреждения экстремизма // Юридические клиники и СО НКО в системе оказания бесплатной юридической помощи Российской Федерации: история,

реальность и стратегия развития: мат. Всероссийской конф. с международным участием. Шадринский государственный педагогический университет. – 2019. – С. 11-16.

11. Формы и методы противодействия распространению идеологии экстремизма и терроризма среди молодежи. Роль и задачи образовательных организаций: учеб.-метод. комплекс / под общ. ред. А. П. Богуна. – Элиста : ИКИАТ, 2021. – 106 с. [Электронный ресурс]. URL:https://spbgau.ru/files/nid/3954/sbornik_tezisovminobr_msk.p

Профилактика экстремизма и терроризма в организациях среднего образования

1. Общие положения

Образовательная программа курса повышения квалификации «Профилактика экстремизма и терроризма в организациях среднего образования» (далее – Программа) разработана для заместителей руководителя образования, педагогов-психологов, социальных педагогов, классных руководителей организаций среднего образования.

На этапе развития Нового Казахстана экстремизм и терроризм продолжают оставаться одним из основных факторов, дестабилизирующих общественно-политическую обстановку в стране. Терроризм сегодня стал более организованным, многопрофильным и мобильным, постоянно совершенствуются формы и методы террористической деятельности, начиная с непосредственных терактов, до работы с сознанием неустойчивых и склонных к правонарушениям граждан. Следует принять во внимание, что подростки и молодежь, как социальная группа, является наиболее уязвимой для внешнего воздействия и распространения идеологии терроризма.

В своем выступлении на заседании Национального курултая «Әділетті Қазақстан – Адал азамат» 17 июня 2023 года в Туркестане Глава государства Касым-Жомарт Токаев подчеркнул необходимость улучшения воспитательной и просветительской работы по фактам буллинга, насилия, агрессии, деструктивных культов, радикальных религиозных течений, необходимости усиления профилактической работы совместно с руководством организаций образования.

В связи с этим необходимо повышение квалификации педагогов в сфере обеспечения безопасности школьной образовательной среды, разработки и реализации эффективных комплексных мер, направленных на профилактику идеологии терроризма и экстремизма среди обучающихся организаций среднего образования.

В предвыборной программе партии «AMANAT» на 2023-2027 годы «ХАЛЫҚПЕН БІРГЕ!» от 23.05.2023г., приоритетным направлением является обеспечение безопасности внутри и вокруг всех детских организаций образования и досуга.

Актуальность Программы подтверждается и статистическими данными: за январь-апрель 2022 года было зарегистрировано 124 уголовных правонарушения, связанных с терроризмом и экстремизмом – сразу на 39,3% больше по сравнению с январём-апрелем 2021-го. Треть из них пришлась непосредственно на акты терроризма, 22 случая – пропаганда терроризма или публичные призывы к совершению акта терроризма, 18 случаев приходится на возбуждение социальной, национальной, родовой, расовой, сословной или религиозной розни. Тревожным фактом остается то, что экстремизм находит сторонников в подростковой среде.

На 40-м заседании Совета РАТС ШОС заместитель председателя КНБ Руслан Сейсенбаев отметил, что в 2023 году в Казахстане выявлено около 80 тысяч пользователей сети из числа молодежи, состоящей в деструктивных сообществах, в их числе почти шесть тысяч до 18 лет.

Складывающаяся ситуация требует своевременного и адекватного реагирования со стороны системы образования. В этой связи одной из приоритетных задач организаций образования, является осуществление эффективных мероприятий по профилактике радикализации подростков и недопущение инспирирования идеологии терроризма в подростковой среде.

Важным аспектом, определяющим актуальность Программы, является внимание государства к обозначенной проблеме. На законодательном уровне проводится системная работа по обеспечению безопасности и защите прав детей Республики Казахстан.

В Законе Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III «Об образовании» одной из функций организации образования определяется «обеспечение охраны и укрепления здоровья обучающихся и воспитанников» (п/п 11-2, п.3, ст. 43).

Закон Республики Казахстан от 6 января 2012 года № 527-IV «О национальной безопасности Республики Казахстан» принципом обеспечения национальной безопасности рассматривает приоритетность предупредительно-профилактических мер при обеспечении национальной безопасности (п. 5, ст.3).

В п.24, гл.3 Приказа Министра образования и науки Республики Казахстан от 30 марта 2022 года № 117. «Об утверждении инструкции по организации антитеррористической защиты объектов, уязвимых в террористическом отношении, осуществляющих деятельность в области образования Республики Казахстан» целью профилактических мероприятий является создание на объекте образования условий, способствующих минимизации совершения на нем акта терроризма.

Другим важным аспектом актуальности Программы является то, что на современном этапе развития общества она отвечает запросам подростков, педагогов и родителей: формирует социально значимые знания, умения и навыки, препятствующих росту фактов деструктивного влияния и формирования радикальных взглядов и убеждений обучающихся.

В рамках исполнения поручения Главы государства Касым-Жомарта Токаева, предвыборной программы партии «AMANAT», нормативно-правовых актов, основой которых является обеспечение безопасности подрастающего поколения, разработана данная образовательная программа, направленная на развитие профессиональных компетенций педагогов организаций образования с целью повышения эффективности деятельности по профилактике экстремизма и терроризма среди несовершеннолетних.

2. Глоссарий

Антитеррористическая защищенность объектов, уязвимых в террористическом отношении – состояние объектов, уязвимых в террористическом отношении, характеризующееся наличием условий, препятствующих совершению акта терроризма, а также обеспечивающих минимизацию и ликвидацию последствий в случае его совершения.

Акт терроризма – совершение или угроза совершения взрыва, поджога или иных действий, создающих опасность гибели людей, причинения значительного имущественного ущерба либо наступления иных общественно опасных последствий, а также посягательство на жизнь человека, совершенное в тех же целях, а равно посягательство на жизнь государственного или общественного деятеля, совершенное в целях прекращения его государственной или иной политической деятельности либо из мести за такую деятельность.

Аутоагрессивное поведение – действия, направленные на нанесение какого-либо ущерба своему соматическому или психическому здоровью.

Аутодеструктивное поведение – непреднамеренные действия (преднамеренные поступки при неосознавании возможности смертельного исхода как их результата), следствием которых является физическое или психическое разрушение личности. Одна из форм аутоагрессивного поведения

Ксенофобия (греч. *xenos* - чужой + *phobos* - страх) – особенность менталитета общества, которая проявляется в негативном отношении к социальным общностям или отдельным людям, воспринимаемым в качестве чужих и поэтому эмоционально неприемлемых, враждебных.

Молодежный экстремизм – взгляды и тип поведения молодых людей, основанные на культивировании принципа силы, агрессии в отношении окружающих, вплоть до насилия и убийства.

Национальный экстремизм –разжигание ненависти между нациями и народностями, в региональных войнах, вооруженных конфликтах, акциях геноцида, выступает с позиции защиты «своей нации», ее прав и интересов, отвергая подобные права других национальных и этнических групп.

Объекты, уязвимые в террористическом отношении – особо важные государственные, стратегические, опасные производственные объекты, а также объекты отраслей экономики, имеющие стратегическое значение, объекты массового скопления людей, охраняемые объекты, требующие обязательной организации антитеррористической защиты

Паспорт антитеррористической защищенности – информационно-справочный документ, содержащий общие и инженерно-технические сведения об объекте, отражающие состояние его антитеррористической защищенности, и предназначенный для планирования мероприятий по предупреждению, пресечению, минимизации и (или) ликвидации последствий актов терроризма на объекте, уязвимом в террористическом отношении

Подростково-молодежный экстремизм – взгляды и типы поведения молодых людей, основанные на принципах силы, агрессии в отношении окружающих, вплоть до насилия и убийства.

Политический экстремизм – использование радикальных форм и методов борьбы с действующей властью, достижение политических целей крайними методами, вплоть до террористических актов.

Призыв к совершению акта терроризма – обращение, выраженное публично или отраженное в распространяемом информационном материале, воздействующее на сознание, волю и поведение физического лица с целью побуждения его на совершение акта терроризма;

Противодействие терроризму – деятельность государственных органов и органов местного самоуправления по профилактике терроризма; выявлению, пресечению террористической деятельности, раскрытию и расследованию террористических преступлений; минимизации и (или) ликвидации последствий терроризма.

Профилактика экстремизма – система правовых, организационных, воспитательных, пропагандистских и иных мер, направленных на предупреждение экстремизма.

Профилактика терроризма – комплекс правовых, экономических, социальных, организационных, воспитательных, пропагандистских и иных мер, осуществляемых государственными и местными исполнительными органами по выявлению, изучению, устранению причин и условий, способствующих возникновению и распространению терроризма

Религиозный экстремизм проявляется в нетерпимости к представителям других конфессий или жестком противоборстве в рамках одной конфессии.

Толерантность (лат. *tolerantia* - терпение) - терпимость к чужому образу жизни, поведению, чужим обычаям, чувствам, верованиям, мнениям, идеям. Толерантность является одним из основополагающих демократических принципов, неразрывно связанным с концепциями плюрализма, социальной свободы и прав человека.

Терроризм – идеология насилия и практика воздействия на принятие решения государственными органами, органами местного самоуправления или международными организациями путем совершения либо угрозы совершения насильственных и (или) иных преступных действий, связанных с устрашением населения и направленных на причинение ущерба личности, обществу и государству;

Терроризм – идеология насилия и практика воздействия на принятие решения государственными органами, органами местного самоуправления или международными организациями путем совершения либо угрозы совершения насильственных и (или) иных преступных действий, связанных с устрашением населения и направленных на причинение ущерба личности, обществу и государству

Террористическая организация — организация, созданная в целях осуществления террористической деятельности или признающая возможность использования в своей деятельности терроризма

Террористический акт (сокращённо теракт) — совершение взрыва, поджога или иных действий, устрашающих население и создающих опасность гибели человека, причинения значительного имущественного ущерба, либо наступления иных тяжких последствий, в целях воздействия на принятие решения органами власти или международными организациями, а также угроза совершения указанных действий в тех же целях

Экстремизм – разжигание вражды или розни, в том числе связанной с насилием или призывами к насилию, а также применение любой практики, вызывающей угрозу безопасности, жизни, здоровью, нравственности или правам и свободам граждан.

Экстремистская организация – общественное или религиозное объединение либо иная организация, в отношении которых судом принято вступившее в законную силу решение о ликвидации или запрете деятельности в связи с осуществлением экстремистской деятельности.

3. Тематика Программы

Новизна данного курса заключается в том, что впервые для педагогов организаций образования разработана Программа, в которой реализован комплексный, системный подход к профилактике экстремизма и терроризма на основе «мягких» методов и форм работы, оптимизирующих образовательную среду и способствующих развитию полноценной личности.

Основной особенностью Программы – ее практическая направленность, которая базируется на официальных данных в сфере борьбы с экстремизмом и терроризмом, организуется путем проведения профилактических мероприятий среди обучающихся, взаимодействия с родителями школьников, представителями силовых структур, а также расширения кругозора педагогов.

Содержание данной программы направлено на овладение педагогами навыками системной работы, интерактивными методами и формами педагогической деятельности по созданию благоприятного социально-психологического климата в организации среднего образования через освоение следующих аспектов Программы:

- сущность понятий «экстремизм», «терроризм», виды и направления экстремистской и террористической деятельности, факторы развития экстремистских настроений среди подростков;
- профилактика религиозного экстремизма в организации образования, профилактика терроризма и экстремизма в интернет-среде;
- социально-психологический инструментарий в профилактике терроризма и экстремизма
- привитие духовно-нравственных ценностей, толерантности как условие успешной самореализации личности подростка;
- развитие жизнестойкости у подростков как способности преодолевать влияние аутодеструктивных взглядов;

- способы индивидуальной работы с подростками, попавшими под воздействие идеологии экстремизма и терроризма;
- формы и методы работы с родителями по профилактике экстремизма и терроризма;
- потенциал ученического самоуправления в профилактике экстремизма и терроризма;
- волонтерская деятельность как форма работы по профилактике экстремизма и терроризма в молодёжной среде.
- организация работы в педагогическом коллективе по профилактике экстремизма и терроризма.
- диагностические инструменты по раннему выявлению и диагностике предрасположенности подростка к противоправному поведению и экстремизму
- алгоритмы практического реагирования сотрудников, педагогов, обучающихся, родителей на возможные угрозы террористического характера и случаи совершения акта терроризма в организации образования.

Для достижения цели и успешного решения задач курсового обучения слушатели анализируют и решают кейсы, используя новые подходы к созданию необходимых условий для профилактики экстремизма и терроризма в организации среднего образования.

4. Цель, задачи и ожидаемые результаты Программы

Цель программы: Развитие профессиональных компетенций педагогов организаций среднего образования по вопросам профилактики проявлений экстремизма и терроризма в организациях среднего образования.

Задачи программы:

- 1) систематизировать знания слушателей о нормативно-правовых актах, регулирующих деятельность педагогов по профилактике экстремизма и терроризма в организациях среднего образования;
- 2) развивать практические навыки системной работы по профилактике экстремизма и терроризма в организациях среднего образования;
- 3) мотивировать слушателей к развитию компетенций в области профилактики экстремизма и терроризма в организациях среднего образования.

Ожидаемые результаты

По окончании курса слушатели:

- 1) владеют системными знаниями о нормативно-правовых актах, регулирующих деятельность педагогов по профилактике экстремизма и терроризма в организации образования;
- 2) владеют навыками системной работы по профилактике экстремизма и терроризма в организациях среднего образования;

3) мотивированы к развитию компетенций в области профилактики экстремизма и терроризма в организациях среднего образования.

5. Структура и содержание курса

Структура и содержание программы включает план программы, отражает взаимосвязь ожидаемых результатов с целями и задачами программы.

Программа состоит из 5 модулей:

- 1) Нормативно-правовой модуль
- 2) Содержательно-методический модуль
- 3) Организационно-управленческий модуль
- 4) Вариативный модуль
- 5) Оценочно-результативный модуль.

Модули направлены на развитие психолого-педагогических компетенций педагогов организаций среднего образования по профилактике экстремизма и терроризма в организациях среднего образования.

Нормативно-правовой модуль позволит слушателям ознакомиться с актуальностью, целью, задачами и ожидаемыми результатами курса; нормативно-правовыми актами, регламентирующими деятельность педагогов организаций среднего образования по профилактике экстремизма и терроризма в организациях среднего образования в соответствии с законодательством Республики Казахстан. Акцентируется внимание на правовом просвещении подростков в отношении экстремизма и терроризма. Анализируются меры профилактики экстремистских и террористических взглядов в международной практике.

Практическая часть модуля посвящена решению кейс-задания с использованием содержания нормативно-правовых актов. Предусмотрено анкетирование с целью выявления уровня готовности слушателей к изучению курса.

В рамках **содержательно-методического модуля** слушатели получают теоретические и практические знания о профилактике экстремизма и терроризма в организациях образования; диагностические методики по раннему выявлению предрасположенности подростка к противоправному поведению и экстремизму; порядок реагирования на возможные угрозы террористического характера и случаи совершения акта терроризма в организации образования. Педагогам предлагаются способы профилактики религиозного экстремизма; методы профилактики терроризма и экстремизма в интернет-среде; социально-психологические инструменты превентивных мер жесткости, насилия и противоправного поведения. Предусмотрено практическое погружение слушателей в рефлексивную деятельность, создание условий для проявления личной позиции, широкого обмена мнениями.

Представлены вопросы привития духовно-нравственных ценностей в воспитательной системе организации образования, развития жизнестойкости у подростков как способности преодолевать влияние аутодеструктивных

взглядов; методики работы с родителями по профилактике экстремизма и терроризма; предлагаются рекомендации для педагогов и родителей по эффективному взаимодействию с подростками, имеющими факторы риска агрессивного поведения.

В рамках **организационно-управленческого модуля** раскрывается роль педагогов в формировании культуры безопасности и антитеррористического сознания у обучающихся вопросы планирования деятельности организации образования, вопросы организации работы в педагогическом коллективе по профилактике экстремизма и терроризма. Предлагаются диагностические инструменты по раннему выявлению и диагностике предрасположенности подростка к противоправному поведению и экстремизму и мониторинга. Раскрывается важность социального партнерства и межведомственного взаимодействия по вопросам предотвращения экстремизма и терроризма в организациях среднего образования. Предлагаются алгоритмы практического реагирования сотрудников, педагогов, обучающихся, родителей на возможные угрозы террористического характера и случаи совершения акта терроризма в организации образования.

Вариативный модуль разработан с целью углубления представлений слушателей о путях формирования культуры нулевой терпимости к экстремизму и терроризму среди подростков в процессе предметного обучения, созданию безопасного пространства организации образования как фактора психологического благополучия обучающихся

Назначение **оценочно-результативного модуля** – выявление эффективности освоения курса, определение готовности слушателей к созданию благоприятного социально-психологического климата в организации образования.

Учебно-тематический план курса очного обучения

Учебно-тематический план раскрывает темы и формы проведения учебных занятий, количество часов, предусмотренных на их изучение.

№	Тематика занятий	Лекция	Практическая работа	Мини-презентация	Всего
1.	Нормативно-правовой модуль	3	5		8
1.1	Актуальность, цель, задачи, ожидаемые результаты курса. Нормативно-правовые основы профилактики экстремизма и терроризма в организациях образования	1	2		3

1.2	Правовое просвещение подростков в отношении экстремизма и терроризма Решение кейс-заданий	1	2		3
1.3	Профилактика экстремистских и террористических взглядов в международной практике	1	1		2
2.	Содержательно-методический модуль	18	36		54
2.1	Характеристика и соотношение понятий «экстремизм», «терроризм». Основные виды и направления экстремистской и террористической деятельности. Со-working.	2	2		4
2.2	Факторы развития экстремистских настроений среди подростков (аутодеструктивное поведение). Технологии вовлечения подростков в экстремистскую деятельность. Решение кейс-заданий	2	2		4
2.3	Подростковый экстремизм как проявление субкультурных факторов. Workshop	1	3		4
2.4	Религиозный экстремизм. Профилактика религиозного экстремизма в организации образования. Тренинг.	2	4		6
2.5	Профилактика терроризма и экстремизма в интернет-среде. Использование интернет-ресурсов в профилактике экстремизма и терроризма в организации образования. Мастер-класс.	2	2		4
2.6	Социально-психологический инструментарий в профилактике терроризма и экстремизма. Создание социальной рекламы по профилактике терроризма и экстремизма.	1	3		4
2.7	Привитие духовно-нравственных ценностей, толерантности как условие успешной самореализации личности подростка. Разработка проекта по привитию духовно-нравственных ценностей у подростков.	1	4		5
2.8	Развитие жизнестойкости у подростков как способности преодолевать влияние аутодеструктивных взглядов. Тренинг. Разработка рекомендаций для педагогов по взаимодействию с подростками.	2	4		6
2.9	Способы индивидуальной работы с подростками, попавшими под воздействие идеологии экстремизма и терроризма. Workshop	2	3		5

2.10	Формы и методы работы с родителями по профилактике экстремизма и терроризма. Разработка занятий с элементами техники «Форум-театр».	1	3		4
2.11	Потенциал ученического самоуправления в профилактике экстремизма и терроризма. Разработка плана по организации ученического самоуправления.	1	3		4
2.12	Волонтерская деятельность как форма работы по профилактике экстремизма и терроризма в молодёжной среде. Разработка проекта волонтерской деятельности.	1	3		4
3.	Организационно-управленческий модуль	4	6		10
3.1	Роль педагогов в формировании культуры безопасности и антитеррористического сознания у обучающихся	1	1		2
3.2	Организация работы в педагогическом коллективе по профилактике экстремизма и терроризма. Социальное партнерство и межведомственное взаимодействие.	1	1		2
3.3	Диагностические инструменты по раннему выявлению и диагностике предрасположенности подростка к противоправному поведению и экстремизму		2		2
3.4	Алгоритмы практического реагирования сотрудников, педагогов, обучающихся, родителей на возможные угрозы террористического характера и случаи совершения акта терроризма в организации образования. Решение кейс-заданий	1	1		2
3.5	Мониторинг как условие обеспечения эффективности в профилактике экстремизма и терроризма в организации образования	1	1		2
4.	Вариативный модуль	2	4		6
4.1	Безопасное пространство организации образования как фактор психологического благополучия обучающихся				
4.2	Формирование культуры нулевой терпимости к экстремизму и терроризму среди подростков в процессе предметного обучения				
5.	Оценочно-результативный модуль			2	2
5.1	Тестирование			2	
	Всего:	27	51	2	80

Учебно-тематический план курса дистанционного обучения

№	Тематика занятий	Вебинар	Самостоятельное обуч. слушателя	Мини-презентация	Всего
1.	Нормативно-правовой модуль	2	6		8
1.1	Актуальность, цель, задачи, ожидаемые результаты курса. Нормативно-правовые основы профилактики экстремизма и терроризма в организациях образования	1	2		3
1.2	Правовое просвещение подростков в отношении экстремизма и терроризма Решение кейс-заданий	1	2		3
1.3	Профилактика экстремистских и террористических взглядов в международной практике		2		2
2.	Содержательно-методический модуль	14	40		54
2.1	Характеристика и соотношение понятий «экстремизм», «терроризм». Основные виды и направления экстремистской и террористической деятельности. Co-working.		4		4
2.2	Факторы развития экстремистских настроений среди подростков (аутодеструктивное поведение). Технологии вовлечения подростков в экстремистскую деятельность. Решение кейс-заданий	1	3		4
2.3	Подростковый экстремизм как проявление субкультурных факторов. Workshop	1	3		4
2.4	Религиозный экстремизм. Профилактика религиозного экстремизма в организации образования. Тренинг.	1	5		6
2.5	Профилактика терроризма и экстремизма в интернет-среде. Использование интернет-ресурсов в профилактике экстремизма и терроризма в организации образования. Мастер-класс.	2	2		4
2.6	Социально-психологический инструментарий в профилактике терроризма и экстремизма. Создание социальной рекламы по профилактике терроризма и экстремизма.	1	3		4

2.7	Привитие духовно-нравственных ценностей, толерантности как условие успешной самореализации личности подростка. Разработка проекта по привитию духовно-нравственных ценностей у подростков.	1	4		5
2.8	Развитие жизнестойкости у подростков как способности преодолевать влияние аутодеструктивных взглядов. Тренинг. Разработка рекомендаций для педагогов по взаимодействию с подростками.	2	4		6
2.9	Способы индивидуальной работы с подростками, попавшими под воздействие идеологии экстремизма и терроризма. Workshop	2	3		5
2.10	Формы и методы работы с родителями по профилактике экстремизма и терроризма. Разработка занятий с элементами техники «Форум-театр».	1	3		4
2.11	Потенциал ученического самоуправления в профилактике экстремизма и терроризма. Разработка плана по организации ученического самоуправления.	1	3		4
2.12	Волонтерская деятельность как форма работы по профилактике экстремизма и терроризма в молодёжной среде. Разработка проекта волонтерской деятельности.	1	3		4
3.	Организационно-управленческий модуль	2	8		10
3.1	Роль педагогов в формировании культуры безопасности и антитеррористического сознания у обучающихся		2		2
3.2	Организация работы в педагогическом коллективе по профилактике экстремизма и терроризма. Социальное партнерство и межведомственное взаимодействие.	1	1		2
3.3	Диагностические инструменты по раннему выявлению и диагностике предрасположенности подростка к противоправному поведению и экстремизму		2		2
3.4	Алгоритмы практического реагирования сотрудников, педагогов, обучающихся, родителей на возможные угрозы террористического характера и случаи совершения акта терроризма в организации образования.	1	1		2

	Решение кейс-заданий				
3.5	Мониторинг как условие обеспечения эффективности в профилактике экстремизма и терроризма в организации образования		2		2
4.	Вариативный модуль	2	4		6
4.1	Безопасное пространство организации образования как фактор психологического благополучия обучающихся				
4.2	Формирование культуры нулевой терпимости к экстремизму и терроризму среди подростков в процессе предметного обучения				
5.	Оценочно-результативный модуль			2	2
5.1	Тестирование			2	
	Всего:	20	58	2	80

Примечание. Продолжительность курса составляет 80 часов, 1 академический час – 45 минут.

6. Организация учебного процесса

Курсы повышения квалификации педагогов организуются в формате:

- 1) очного обучения;
- 2) обучения с применением online образовательных технологий.

Учебный процесс организуется в соответствии с учебно-тематическим планом курса. Продолжительность курса 80 часов.

В ходе обучения слушатели получают теоретические знания и практические навыки по формированию социально-эмоциональных навыков обучающихся. Весь процесс обучения строится на интерактивном сотрудничестве преподавателя и слушателей, способствующем новому пониманию изучаемых вопросов, оптимальному раскрытию каждого участника курса.

В целях освоения программного материала на занятиях выполняются практические упражнения, используются методы активного и интерактивного обучения.

Учебные занятия в режиме online предусматривают процесс учебного взаимодействия в режиме реального времени с применением цифровых технологий (видеолекции, вебинары, видеоконференция, воркшоп, обмен сообщениями в сети Интернет с использованием различных программных средств типа Zoom, Microsoft Teams, Google Classroom и т.д.).

7. Учебно-методическое обеспечение

7.1. Учебно-методическое обеспечение – учебно-методический комплекс, содержащий дидактический материал, соответствующий организационной форме учебно-воспитательного процесса и позволяющий слушателям достичь необходимого уровня усвоения материала. Учебно-методический комплекс позволяет слушателям самостоятельно контролировать, корректировать и проверять результаты учебной работы.

7.2. Учебно-методический комплекс включает:

- 1) образовательную программу курса повышения квалификации педагогов «Профилактика экстремизма и терроризма в организациях среднего образования»
- 2) тезисы лекций;
- 3) краткое описание практических занятий (планы, задания);
- 4) раздаточный материал;
- 5) презентационные материалы;
- 6) перечень основной и дополнительной литературы, в том числе на электронном носителе;
- 7) перечень Интернет-ресурсов.

8. Оценивание результатов обучения

Итоговое оценивание результатов обучения осуществляется в форме защиты педагогических проектов либо плана внеурочного мероприятия, которые позволяют оценить уровень навыков конструирования нового на основе полученных знаний.

Критерии оценивания тестовых заданий

Тестовые оценки коррелируются с общепринятой пятибалльной системой:

- оценка «5» (отлично) выставляется слушателям за верные ответы, которые составляют 90 % и более от общего количества вопросов;
- оценка «4» (хорошо) соответствует результатам тестирования, которые содержат от 75 % до 89 % правильных ответов;
- оценка «3» (удовлетворительно) от 50 % до 74 % правильных ответов;
- оценка «2» (неудовлетворительно) соответствует результатам тестирования, содержащие менее 50 % правильных ответов.

Если ответ не содержит ошибок - 1 балл.

Максимальное количество баллов за каждый вариант – 25 баллов, что соответствует количеству заданий.

Шкала перевода баллов в оценки

Оценка	Объем выполнения %	Баллы
5	90%-100%	23-25
4	75-89%	19-22
3	50-74%	12-18

2	Менее 50%	Меньше 12 баллов
---	-----------	------------------

Критерии оценивания самостоятельной работы слушателей при онлайн обучении

При организации образовательного процесса в дистанционном формате с целью контроля и оценки знаний слушателей организуется самостоятельная работа, итоговое тестирование.

Самостоятельная работа выполняется слушателем непосредственно на занятиях под руководством преподавателя (аудиторная форма) и самостоятельно по своему усмотрению в удобное для него время, без непосредственного контроля со стороны преподавателя (внеаудиторная форма).

Виды самостоятельной работы определяются целью и задачами программы, направленными на удовлетворение профессиональных потребностей слушателей: анализа нормативно-правовых документов, изучение международного и казахстанского опыта профилактики травли(буллинга) детей; изучение методологических основ программы, научной и методической литературы и т.д.

Для оценки выполнения самостоятельной работы выделяются следующие критерии:

- 1) отражение содержания учебного материала по изучаемому модулю;
- 2) использование теоретического материала;
- 3) приведение практических примеров для доказательства и раскрытия теоретических положений;
- 4) соответствие содержания теме/проблеме задания;
- 5) обоснование, полнота и четкость изложения вопроса.

Для оценивания выполнения самостоятельной работы выделяются следующие баллы:

- 0 баллов – не реализовано;
- 1 балл – реализовано частично;
- 2 балла – реализовано полностью.

Оценка знаний слушателей по выполнению самостоятельной работы осуществляется переводом баллов в пятибалльную систему:

- 1) «Отлично»: 9-10 баллов, (85-100%);
- 2) «Хорошо»: 7-8 баллов, (75-84%);
- 3) «Удовлетворительно»: 5-6 баллов, (50-74%).

9. Посткурсовое сопровождение

Перечень мероприятий для посткурсового сопровождения. Из этого перечня слушатели выберут мероприятия в свой индивидуальный план.

№	Наименования	Форма завершения
----------	---------------------	-------------------------

1	Составление Плана индивидуальной траектории развития профессиональных компетенций педагогов по организации работы в сфере профилактики экстремизма и терроризма в посткурсовой практике, согласование с тренером	План индивидуальной траектории развития профессиональных компетенций педагогов по организации работы в сфере профилактики экстремизма и терроризма в посткурсовой практике (Google форма)
2	Проведение индивидуальных консультаций по возможным изменениям, дополнениям НПА, регулирующим педагогическую деятельность педагога по профилактике экстремизма и терроризма	Индивидуальные онлайн-консультации для оказания методической помощи
3	Консультация по публикациям в рамках тематики курса	Статья в СМИ (районные, областные, республиканские)
4	Организация мероприятий по результатам посткурсовой практики	Круглый стол
5	Методологическая поддержка в проведении мероприятий по инициативе педагогов для анализа и распространения успешного опыта по профилактике экстремизма и терроризма в системе образования	Вебинары, семинары, презентационные и дискуссионные площадки, мастер-классы
6	Изучение профессионального роста педагога организации образования	-выступление на семинарах, вебинарах, круглых столов (районного, областного, республиканского уровней); - публикации статей педагогов (возможно, в соавторстве) в областных, республиканских изданиях, СМИ; -издание методических рекомендаций.

10. Список основной и дополнительной литературы

Основная литература

2. Конституция Республики Казахстан, п.3, ст.5, п.3, ст.20
3. Указ Президента Республики Казахстан от 6 марта 2020 года № 280 «О Концепции внешней политики Республики Казахстан на 2020 – 2030 годы».
4. Указ Президента Республики Казахстан от 26 февраля 2021 года № 521. «О внесении изменений в Указ Президента Республики Казахстан от 15 февраля 2018 года № 636 «Об утверждении Стратегического плана развития Республики Казахстан до 2025 года и признании утратившими силу некоторых указов Президента Республики Казахстан»».
5. Указ Президента республики Казахстан от 24 января 1996 г. N 2816 «О присоединении Республики Казахстан к Международной конвенции о борьбе с захватом заложников».
6. Указ Президента Республики Казахстан от 9 августа 2013 года № 611.

«Об утверждении Правил организации и функционирования государственной системы мониторинга информации и оповещения населения о возникновении угрозы акта терроризма».

7. Указ Президента Республики Казахстан от 24 июня 2013 г. №587 «Об утверждении Положения о республиканском, областном, города республиканского значения, столицы, района (города областного значения) и морском оперативных штабах по борьбе с терроризмом» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 17.05.2022 г.)

8. Выступление Президента Казахстана Касым-Жомарта Токаева на втором заседании Национального курултая "Әділетті Қазақстан – Адал азамат" 17 июня, г. Туркестан.

9. Предвыборная программа партии «АМАНАТ» на 2023-2027 годы «ХАЛЫҚПЕН БІРГЕ!» от 23.05.2023г.

10. Конвенция о маркировке пластических взрывчатых веществ в целях их обнаружения от 12 февраля-1 марта 1991 г., г. Монреаль.

11. Политическая декларация «Кодекс поведения для достижения мира, свободного от терроризма».

12. Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III «Об образовании» п/п 11-2, п.3, ст. 43 <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319>

13. Закон Республики Казахстан от 6 января 2012 года № 527-IV «О национальной безопасности Республики Казахстан» п. 5, ст.3.

14. Закон Республики Казахстан от 4 июля 2002 года № 334 «О присоединении Республики Казахстан к Международной конвенции о борьбе с бомбовым терроризмом».

15. Закон Республики Казахстан от 13 июля 1999 года «О противодействии терроризму».

16. Закон Республики Казахстан от 18 февраля 2005 года «О противодействии экстремизму».

17. Закон Республики Казахстан от 11 октября 2011 года № 483-IV «О религиозной деятельности и религиозных объединениях».

18. Закон Республики Казахстан от 27 декабря 2019 года № 293-VI ЗРК «О статусе педагога», п/п. 6-11, ст. 15. <http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z190000029>

19. Конвенция о правах ребенка (принята Генеральной Ассамблей ООН 20 ноября 1989 г.).

20. Закон Республики Казахстан от 18 апреля 2002 года № 316 «О ратификации Шанхайской конвенции о борьбе с терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом».

21. Закон Республики Казахстан от 14 мая 2008 года № 33-IV «О ратификации Международной конвенции о борьбе с актами ядерного терроризма».

22. Декларация СВМДА об устранении терроризма и содействии диалогу между цивилизациями (Алматы, 4 июня 2002 г.).

23. Закон Республики Казахстан от 17 февраля 2010 года № 251-IV «О ратификации Соглашения о Коллективных силах оперативного реагирования Организации Договора о коллективной безопасности».

24. Закон Республики Казахстан от 11 октября 2011 года № 483-IV «О религиозной деятельности и религиозных объединениях» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 03.09.2023 г.).

25. Закон Республики Казахстан от 22 декабря 2016 года № 28-VI ЗРК «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам противодействия экстремизму и терроризму».

26. Закон Республики Казахстан от 8 января 2013 года № 63-V «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам противодействия терроризму».

27. Постановление Правительства Республики Казахстан от 22 декабря 2010 года № 1404 «Об утверждении Правил организации деятельности в сфере противодействия терроризму в Республике Казахстан».

28. Постановление Правительства Республики Казахстан от 27 августа 2018 года № 529 «Об утверждении Соглашения об обмене информацией в рамках Содружества Независимых Государств в сфере борьбы с терроризмом и иными насильственными проявлениями экстремизма, а также их финансированием».

29. Постановление Правительства Республики Казахстан от 30 июня 2017 года № 407. «Об утверждении Концепции кибербезопасности («Киберщит Казахстана»)».

30. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 30 марта 2022 года № 117. «Об утверждении инструкции по организации антитеррористической защиты объектов, уязвимых в террористическом отношении, осуществляющих деятельность в области образования Республики Казахстан» целью профилактических мероприятий является создание на объекте образования условий, способствующих минимизации совершения на нем акта терроризма», п.24, гл.3.

31. Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 03.10.2022 № 415 «Правила организации и проведения курсов повышения квалификации педагогов, а также посткурсового сопровождения деятельности педагога» <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V160001342>

32. Приказ Министра просвещения РК от 01.03.2023 № 56 «Об утверждении Типовых правил организации работы Попечительского совета и порядок его избрания в организациях образования», п/п. 6, 10, 15, 16, гл. 3. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1700015584>

33. Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 31 августа 2022 года № 385 «Об утверждении Типовых правил деятельности организаций дошкольного, начального, основного среднего, общего среднего, технического и профессионального, послесреднего образования, специализированных, специальных, организациях образования для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, организациях дополнительного образования для детей и взрослых», п. 2., гл.1 <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029329>

34. Приказ и.о. Министра просвещения Республики Казахстан от 25 августа 2022 года № 377 «Об утверждении Правил деятельности

психологической службы в организациях среднего образования».

35. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 12 января 2022 года № 6 «Об утверждении Правил психолого-педагогического сопровождения в организациях образования».

36. Методические рекомендации по выявлению обучающихся, подверженных идеологии терроризма и экстремизма в образовательных учреждениях, и мерам совершенствования организации форм противодействия. Караганда, 2020. – 50 с.

37. Методические рекомендации по совершенствованию профилактических мер в сфере противодействия распространению идей экстремизма и терроризма в Интернет-ресурсах, предупреждению экстремистских взглядов в молодежной среде. Караганда, 2021. – 25 с.

38. Программа «Профилактика аутодеструктивного поведения среди обучающихся организаций среднего образования» – Нур-Султан: НАО имени И. Алтынсарина, 2021. – 50 с.

Дополнительная литература

1. Абдрахманов Д.М., Максимов К.В., Нугуманов М.М., Сафина Э.Н. Экстремизм. 100 ответов на насущные вопросы об экстремизме и терроризме. Информационно-справочное пособие. – Уфа: Мир печати, 2019. – 80 с. [Электронный ресурс].

URL:http://education.simcat.ru/school73/files/1553582605_broshyura_ekstremizm_100_otvetov.pdf

2. Психология формирования антитеррористических ценностей студентов современного университета : учебник для вузов / под ред. И. В. Абакумовой, П. Н. Ермакова – Москва: Кредо, 2020 г., – 352 с. [Электронный ресурс]. URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=29663456>

3. Агаркова Д.А. Особенности профилактики терроризма в молодежной среде // материалы конференций ГНИИ "НАЦРАЗВИТИЕ": сб. избр. ст. – 2019. – С. 184-192.

4. Профилактика экстремизма в молодежной среде : учеб. пособие / В. Л. Назаров, П. Е. Суслонов ; М-во науки и высш. образования Рос. Федерации, Урал. федер. ун-т. – Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2019. – 204 с.

5. Методические материалы по профилактике терроризма и экстремизма: Учебно-методическое пособие / Часть вторая. – Уфа: Издательство ИРО РБ, 2020. – 108 с.

6. Авакьян М.В. Методические рекомендации по профилактике распространения идеологии терроризма и экстремизма [Электронный ресурс] : учебное электронное издание / М. В. Авакьян, М. А. Болвачев, Т. С. Волчецкая, Е. В. Осипова. – Калининград: Издательство БФУ им. И. Канта, 2023. – 44 с.

7. Эффективные практики профилактики распространения идеологии экстремизма и терроризма в образовательных организациях: практическое пособие / В. П. Перфилов и др. – Ярославль: ГАУ ДПО ЯО ИРО, 2021. – 82 с.

8. Арчаков, М. К. Политический экстремизм: сущность, проявления, меры противодействия : монография / под науч. ред. Ю. А. Ермакова. – Москва:

Издательство Юрайт, 2020. – 295 с. [Электронный ресурс]. URL:

9. Батюкова В.Е., Козлов А.В. Некоторые меры, направленные на профилактику экстремизма в молодежной среде // Государственная служба и кадры. – 2019. – № 3. С. 39-43.

10. Бейсенова К.А. Юридическая клиника как один из способов предупреждения экстремизма // Юридические клиники и СО НКО в системе оказания бесплатной юридической помощи Российской Федерации: история, реальность и стратегия развития: мат. Всероссийской конф. с международным участием. Шадринский государственный педагогический университет. – 2019. – С. 11-16.

11. Формы и методы противодействия распространению идеологии экстремизма и терроризма среди молодежи. Роль и задачи образовательных организаций: учеб.-метод. комплекс / под общ. ред. А. П. Богуна. – Элиста : ИКИАТ, 2021. – 106 с.

[Электронный ресурс]. URL:
https://spbgau.ru/files/nid/3954/sbornik_tezisovminobr_msk.p